

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 3

DOM
2019-02-18
meddelad i
Göteborg

Mål nr: B 12206-18

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

ELIN Miranda Ersson, 19970412-9429
c/o Fridh advokatbyrå
Slussplatsen 1
411 06 Göteborg

Offentlig försvarare:
Advokat Tomas Fridh
Fridh Advokatbyrå AB
Slussplatsen 1
411 06 Göteborg

Åklagare

Kammaråklagare James von Reis
Åklagarmyndigheten
Göteborgs åklagarkammare Göteborg
Box 129
401 22 Göteborg

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

Brott mot luftfartslagen, 13 kap 4 § luftfartslagen (2010:500) punkt 10
2018-07-23

Påföljd m.m.

Dagsböter 60 å 50 kr

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Tomas Fridh tillerkänns ersättning av allmänna medel med 29 986 kr. Av beloppet avser 21 459 kr arbete, 2 530 kr tidsspillan och 5 997 kr mervärdesskatt.
2. Kostnaden för försvaret ska stanna på staten.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
404 83 Göteborg	Ullevigatan 15	031-701 10 03	031-701 13 03	måndag - fredag
		E-post: avdelning3tgg@dom.se		08:00-16:30
		www.goteborgstingsratt.domstol.se		

YRKANDEN M.M.

Åklagaren har yrkat ett Elin Ersson ska dömas till ansvar för brott mot luftfartslagen enligt 13 kap 4 § luftfartslagen (2010:500), punkt 10, med följande gärningsbeskrivning:

Elin Ersson har som passagerare på Turkish Airlines flight TK1800 från Göteborg Landvetter flygplats med destination Istanbul i Turkiet inte åttlydit vad befälhavaren bestämt om ordningen ombord genom att vid tiden för flygplanets avgång då alla passagerare skall sitta gå runt inne i flygplanet och stå upp i mittgången och vägra att sätta sig trots upprepade anmaningar därom från flygplanets besättningspersonal. Gärningen pågick i ca 15 minuter och Elin Ersson hindrade därigenom flygplanet från att påbörja flygresan. Gärningen skedde i syfte att hindra svensk myndighets verkställighet av beslutad avvisning/utvisning av en utlänning som fanns bland passagerarna ombord. Det hände den 23 juli 2018 på Landvetter flygplats, Härryda kommun. Elin Ersson begick gärningen med uppsåt.

Elin Ersson har bestritt ansvar för brott.

UTREDNINGEN

Elin Ersson har hörts över åtalet. På åklagarens begäran har vittnesförhör hållits med Jessica Wolff och Klaes Petersson. Åklagaren har även åberopat en videofilm, en skrivelse från flygbolaget Turkish Airlines och utskrifter av kommunikation mellan flygplanet och flygledningen.

Vid huvudförhandlingen har all utredning gått genom. Alla förhör har spelats in. I domen redovisas uppgifter ur bevisningen endast i den mån det behövs för att förstå hur tingsrätten gjort sin bedömning.

Som en bakgrund till de bedömningar tingsrätten gör under rubriken domskäl antecknas följande uppgifter ur utredningen. Elin Ersson hade denna dag kontakt med ett par systrar som var mycket oroliga över att deras bror skulle utvisas till Afghanistan. Systrarna med flera befann sig därför på Landvetter. Elin Ersson hade kontakt med dem genom en bekant och begav sig till Landvetter för att stötta dem.

Det pratades om att någon skulle gå på planet för att stoppa avvisningen. Elin Ersson tog med sig sitt pass för att hon tänkte att hon kanske skulle göra det. Några timmar innan planet skulle lyfta blev det klart att Elin Ersson skulle gå på planet för att stoppa utvisningen och en biljett till henne inhandlades. Elin Ersson gick på flygplanet, som redan då var försenat, bland de sista passagerarna. Hon satte sig aldrig i sitt säte, utan gick bakåt i planet från den främre dörren för att leta efter personen som skulle utvisas. Hon hade bl.a. med sig bilder på honom. Hon hittade honom dock inte, vilket berodde på att han inte var ombord. Däremot skulle den aktuella dagen en utvisning av en annan person verkställas på denna flight. Mannen som skulle utvisas åtföljdes av tre personer från Kriminalvårdens utlands-transporttjänst, bl.a. Jessica Wolff och Klaes Peterson. Elin Ersson fick genom personalen ombord så småningom reda på att personen hon letade efter inte var ombord, men att det fanns en annan person ombord som skulle utvisas. Elin Ersson försökte då få kontakt med denna man och efter att ha försökt tala med mannen utan att få kontakt beslutade hon sig för att ändå försöka förhindra denna utvisning. I omkring femton minuter stod hon upp i flygplanet i uttalat syfte att se till att planet inte skulle kunna lyfta och filmade samtidigt med sin mobiltelefon. Det är denna film som åklagaren spelat upp vid huvudförhandlingen. Under tiden ombads Elin Ersson vid flera tillfällen av kabinpersonalen att sätta sig ner, vilket hon inte gjorde. Det hela slutade med att såväl mannen som skulle utvisas och Elin Ersson fick gå av flygplanet som sedan kunde lyfta, omkring 30 minuter försenat.

DOMSKÄL

Skuld

Åklagaren har gjort gällande att Elin Ersson ska dömas för brott mot luftfartslagen eftersom hon som passagerare ombord på en flight mellan Göteborg och Istanbul inte åttlytt vad befälhavaren bestämt om ordningen ombord, genom att hon vid en tid då alla passagerare ska sitta gå runt inne i flygplanet och stå upp i mittgången och

vägra att sätta sig trots upprepade anmaningar därom från flygplanets besättningspersonal.

Den aktuella bestämmelsen i luftfartslagen (13 kap 4 § 10 luftfartslagen) föreskriver att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet som passagerare inte åtlyder vad befälhavaren bestämmer om ordningen ombord döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Åklagaren måste alltså styrka för det första vad befälhavaren bestämt om ordningen ombord, för det andra att Elin Ersson inte lytt detta och för det tredje att hon gjorde det uppsåtligen.

Befälhavare ombord på ett flygplan är normalt sett kaptenen. Det innebär att det inte är straffbart att inte lyda vad någon annan, t.ex. kabinpersonal, bestämmer om ordningen ombord. För straffbarhet kan det dock inte krävas att tillsägelsen kommer direkt från befälhavaren, utan det måste vara tillräckligt att befälhavarens beslut om att t.ex. alla passagerare ska sätta sig ner och ta på sig säkerhetsbältet förmedlas genom skyltar i planet eller genom övrig personal ombord. Det kan också konstateras att det är så det rent faktiskt gått till i detta fall, det var kabinpersonalen som förmedlade till både transportpersonalen från Kriminalvården och Elin Ersson att befälhavaren beslutat att de skulle lämna flygplanet. Elin Ersson har också berättat att hon inte förväntade sig en direktkontakt med befälhavaren utan utgick från att kabinpersonal skulle förmedla vad som bestämdes.

Vare sig befälhavaren eller någon annan personal på flygplanet har hörts i målet om vad som bestämts om ordningen ombord vilket i och för sig måste anses vara en brist i utredningen.

Det som framgår av utredningen är dock följande. Skylten med uppmaning om att spanna fast säkerhetsbältena var tänd, och säkerhetsdemonstrationen, som på denna

flight var i form av en film, visades under tiden Elin Erssons handlande pågick. Kabinpersonalen uppmanade vid i vart fall tre olika tillfällen Elin Ersson att stänga av sin telefon och sätta sig på sin plats. Vid något tillfälle gjordes ett allmänt utrop i högtalarna att alla ska sätta sig ned. – På filmen säger Elin Ersson vid ett tillfälle att hon väntar på kaptenens besked, hon tittar framåt i planet och säger att nu kommer beskedet från kaptenen. Man får intrycket av att en besättningsmedlem är på väg mot henne från cockpit och att det är denne hon tittar på. Man hör att hon får besked från en man, som enligt Elin Ersson var en av personalen ombord, att hon ska stänga av telefonen och sätta sig ner och titta på säkerhetsdemonstrationen eller gå av planet. Elin Erssons svar på detta är att hon inte tänker lyda förrän mannen som ska utvisas har gått av planet. – Av den av åklagaren åberopade skriften från flygbolaget, som i och för sig får anses ha ett begränsat bevisvärde med tanke på att ingen av personerna som skrivit den hörts i målet, framgår också att kaptenen skriver ”Hon vägrade att lyda instruktionerna från kabinchefen. Trots alla våra varningar till henne fortsatte hon att protestera.” Tingsrätten uppfattar detta som att kaptenen ger uttryck för att han varit delaktig i de instruktioner och varningar som getts.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att det framgår av utredningen att befälhavaren ombord bestämt att passagerarna ska sitta ner i planet, och att Elin Ersson förstod att uppmaningarna till henne att stänga av telefonen och sätta sig på sin plats kom från kaptenen. Det framgår vidare att Elin Ersson inte hade för avsikt att följa andra instruktioner från befälhavaren än de hon själv bestämt sig för, nämligen beslut om att hon skulle lämna planet och då först vid den tidpunkt hon bestämt sig för, nämligen då även mannen som skulle utvisas gjort det. Åklagaren har därmed styrkt sitt gärningspåstående om att Elin Ersson genom att inte sätta sig ned på sin plats uppsåtligt underlåtit att rätta sig efter det befälhavaren bestämt om ordningen ombord.

Elin Ersson har gjort gällande att hon oavsett hur hennes agerande bedöms inte ska dömas för brott och därvid anfört vad som framgår av ett av henne ingivet och åberopat rättsutlåtande. Delar av de invändningar som görs i utlåtandet har redan bemötts ovan (avseende förhållningsorder från kabinpersonal). I övrigt gör tingsrätten följande bedömningar av hennes invändningar.

Att luftfartslagen i övrigt inte innehåller bestämmelser som riktar sig mot passagerare i flygtrafik kan inte innebära att den aktuella bestämmelsen, som uttryckligen straffbelägger just agerandet av passagerare på flygplan, inte ska tillämpas enligt sin ordalydelse. När det gäller tolkningen av bestämmelsen och dess räckvidd konstaterar tingsrätten att det i lagens förarbeten (se prop. 2009/10:95 s. 375) visserligen används orden ”under flygning”, som dock inte närmare konkretiseras, men i samma avsnitt bara någon mening senare ges bl.a. det exemplet att det kan vara fråga om att en passagerare inte vidtar en föreskriven åtgärd som att sätta sig ner och späna fast säkerhetsbältet eller att stänga av en elektronisk produkt i samband med start eller landning, d.v.s. just det beteende som tingsrätten funnit att Elin Ersson gjort sig skyldig till. Det kan alltså inte anses stå i strid med vare sig lagens ordalydelse eller dess syfte att döma Elin Ersson för brott i enlighet med bestämmelsen.

Elin Ersson har vidare gjort gällande att hon till följd av straffrättsvillfarelse inte ska dömas för brottet. Av 24 kap 9 § brottsbalken framgår att en gärning som någon begår i villfarelse rörande dess tillåtlighet inte ska medföra ansvar för honom om villfarelsen på grund av att fel förekommit vid kungörandet av den straffrättsliga bestämmelsen eller av annan orsak var uppenbart ursäktlig. I den delen gör tingsrätten följande bedömning. Elin Ersson ger på filmen i och för sig uttryck för att det inte är straffbart att göra som hon gör. Den grundläggande principen är att missuppfattningar och okunnighet rörande straffbestämmelser inte fritar från ansvar. Något fel vid kungörandet av bestämmelsen eller något liknande har inte förekommit. I praktiken förekommer fall av ansvarsfrihet vanligen när det är fråga

on felaktiga besked från en ansvarig myndighet. Det är det inte heller fråga om i detta fall. Elin Ersson har berättat att hon genom dels nyhetsartiklar och sociala medier, dels genom två kamrater som genomfört en liknande aktion i Danmark några veckor tidigare fått uppfattningen att hon fick göra på det sätt hon gjorde. Om en enskild person har gjort sig mycket stora ansträngningar att ta reda på gällande bestämmelser genom att göra tillräckliga efterforskningar eller vända sig till en privat sakkunnig eller annan med seriösa specialkunskaper kan det i vissa fall tänkas att misstaget framstår som uppenbart ursäktligt. De efterforskningar Elin Ersson gjort i form av att läsa nyhetsartiklar och sociala medier och tala med andra aktivister är inte efterforskningar av den omfattning som kan medföra att hennes felaktiga uppfattning är uppenbart ursäktlig. Inte heller av denna anledning kan hon undgå ansvar.

Slutligen vill tingsrätten kort beröra frågan om nöd. Elin Ersson har inte uttryckligen invänt att hon till följd av nöd inte ska straffas för gärningen, men hon har ändå berättat att hon agerade på det sätt hon gjorde eftersom den man som skulle utvisas annars skulle dö i Afghanistan. Tingsrätten konstaterar här att nöd enligt 24 kap 4 § brottsbalken föreligger när fara hotar liv, hälsa, egendom eller något annat viktigt av rättsordningen skyddat intresse. Om någon befinner sig i en nödsituation har var och en som hjälper honom samma rätt. I målet är utrett att mannen skulle utvisas till Afghanistan efter att beslut om detta fattats i den föreskrivna ordningen i svensk domstol. Ett genomförande av en sådan utvisning kan inte anses utgöra en sådan nödsituation som lagen avser och inte heller av denna anledning kan Elin Ersson undgå ansvar.

Sammanfattningsvis har åklagaren alltså styrkt sin talan, och de invändningar Elin Ersson har gjort fritar henne inte från ansvar utan hon ska dömas för brottet.

Påföljd

Elin Ersson förekommer inte sedan tidigare i belastningsregistret.

Straffskalan för det aktuella brottet är som tidigare nämnts böter eller fängelse i högst sex månader. Med en sådan straffskala, som är densamma som för t.ex. ringa stöld (snatteri), är utgångspunkten att straffet ska vara böter. I det här fallet har Elin Erssons handlande skett när planet stått på marken och även om det lett till en påtaglig oro bland övriga passagerare har inte annat framkommit än att planet kunde lyfta omkring en halvtimme försenat och utan övriga problem fortsätta till Istanbul. Att Elin Ersson haft ett uttalat politiskt syfte med sitt handlande kan inte betraktas som en vare sig försvårande eller förmildrande omständighet. Hon ska därför dömas till ett måttligt bötesstraff.

Övriga frågor

Eftersom Elin Ersson döms för ett brott med fängelse i straffskalan ska hon betala lagstadgad ersättning till brottsofferfonden.

Den offentlige försvararen Tomas Fridh har begärt ersättning med 49 986 kr, varav 16 000 kr jämte mervärdesskatt avser kostnad för inhämtande av rättsutlåtande. En offentlig försvarare har enligt 21 kap 10 § rättegångsbalken rätt till skälig ersättning av allmänna medel för arbete, tidspillan och utlägg som uppdraget har krävt. Av kommentaren till lagrummet och där anmärkta rättsfall framgår att kostnad för inhämtande av rättsutlåtande inte är ersättningsgillt som utlägg för försvararen. Även om det i och för sig måste anses ingå i försvararuppdraget att utreda gällande rätt på det aktuella området får Tomas Fridh anses skäligen tillgodogjord för arbetet i målet med ersättning för begärda 15,25 timmar. – Tingsrätten anmärker att kostnad för rättsutlåtande möjligen kan ses som en kostnad för den tilltalade, men eftersom Elin Ersson döms för brottet har hon inte rätt att få sina kostnader ersatta av staten.

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 3

DOM
2019-02-18

B 12206-18

ÖVERKLAGANDE, se bilaga 1 (TR-01)

Överklagande ska ha kommit in till tingsrätten senast den 11 mars 2019 och ställas till Hovrätten för Västra Sverige. Prövningstillstånd krävs.

På tingsrättens vägnar

Ida Damgaard

Skiljaktig mening, se bilaga

Skiljaktig mening

Från domen är nämndemannen Ragnar Westblad skiljaktig i påföljdsdelen och anför följande. När det gäller bedömningen av straffvärdet ska det beaktas att det varit fråga om en i förväg planerad manifestation som varit ett led i en politisk verksamhet. Jag bestämmer därför påföljden till fängelse 14 dagar

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd.

Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.